

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 14. helmikuuta 2020
(OR. en)

5767/20

COMPET 42
IND 15
MI 36

ILMOITUS

Lähtettäjä: Puheenjohtajavaltio

Vastaanottaja: Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto

Asia: *Kilpailukykyneuvoston 27. ja 28. helmikuuta 2020 pidettävän istunnon valmistelu*

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma – EU:n teollisuuden siirtyminen ilmastoneutraaliin kiertotalouteen

Komission alustus

Periaatekeskustelu

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena puheenjohtajavaltion muistio aiheesta "Euroopan vihreän kehityksen ohjelma – EU:n teollisuuden siirtyminen ilmastoneutraaliin kiertotalouteen" kilpailukykyneuvostossa 27. helmikuuta 2020 käytävää periaatekeskustelua varten.

Kilpailukykyneuvosto 27. helmikuuta 2020

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma – EU:n teollisuuden siirtyminen ilmastoneutraaliin
kiertotalouteen

Puheenjohtajavaltion tausta-asiakirja keskustelua varten

Komission 11. joulukuuta 2019 julkaisemassa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa selvitetään, miten Euroopasta voidaan tehdä ensimmäinen ilmastoneutraali maanosa vuoteen 2050 mennessä sekä piristää taloutta, parantaa ihmisten terveyttä ja elämänlaatua sekä huolehtia luonnosta ketään unohtamatta.

Eurooppa-neuvosto hyväksyi 12. joulukuuta 2019 tavoitteen ilmastoneutraalin EU:n saavuttamisesta vuoteen 2050 mennessä, pani merkille vihreän kehityksen ohjelmaa koskevan tiedonannon ja kehotti neuvostoa jatkamaan työtä vuoden 2050 tavoitteelle antamansa hyväksynnän mukaisesti. Eurooppa-neuvosto korosti, että seuraava monivuotinen rahoituskehys edistää ilmastotoimia merkittävästi.

Lisäksi Eurooppa-neuvosto tähdensi, että kaikkien asiaankuuluvien EU:n säädösten ja politiikkojen on oltava johdonmukaisia ilmastoneutraaliustavoitteen kanssa, edistettävä sen saavuttamista ja tarjottava tasapuoliset toimintaedellytykset.

Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa esitetään etenemissuunnitelma politiikoille ja toimenpiteille, joilla tämä tarpeellinen muutos saadaan aikaan kaikilla aloilla. Monet niistä toteutetaan komission toimikauden ensimmäisenä vuotena, ja ne ovat merkittävä osa komission vuoden 2020 työohjelmaa.

Komissio on ilmoittanut parantavansa tapaa, jolla sen paremman sääntelyn suuntaviivoissa ja tukivälineissä käsitellään kestävyys- ja innovointiin liittyviä kysymyksiä. Tavoitteena on varmistaa, että kaikki vihreän kehityksen ohjelman aloitteet saavuttavat tavoitteensa mahdollisimman tuloksekkaasti ja vähällä rasituksella ja että mitkään muutkaan EU:n aloitteet eivät vihreän valan mukaisesti aiheuta vahinkoa.

Puheenjohtajavaltio Kroatia on valmis helpottamaan neuvostossa keskusteluita kaikista tähän liittyvistä ehdotuksista.

Teollisuuden kannustaminen puhtaaseen kiertotalouteen

Euroopan teollisuudella on Euroopan tulevaisuuden kannalta keskeinen rooli, sillä se on kestävän ja osallistavan talouskasvun tärkeä lähde. Vahva teollinen perusta on kilpailukykyimme ja vaurautemme kulmakivi. Ilman nykyaikaista teollisuutta on mahdotonta ohjata yhteiskuntaa kohti kestävää, ilmastoneutraalia ja digitaalista tulevaisuutta.

Kuten Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa todetaan, ilmastoneutraalin kiertotalouden toteutuminen edellyttää, että teollisuus saadaan kokonaisvaltaisesti mukaan. Yksittäisen teollisuudenalan ja kaikkien siihen liittyvien arvoketjujen muuttaminen vie 25 vuotta, eli siihen tarvitaan yksi sukupolvi. Euroopan on siirryttävä lineaarisesta taloudesta kiertotalouteen, toisin sanoen taloudesta, joka "ottaa, tekee, myy ja heittää pois" talouteen, joka korjaa, käyttää uudelleen, valmistaa uudelleen ja, vasta kun nämä vaihtoehdot on käytetty loppuun, kierrättää resurssit takaisin tuotantoon. Jotta tavoitteeseen päästäisiin vuoteen 2050 mennessä, päätökset on tehtävä ja tarvittavat toimet toteutettava seuraavien viiden vuoden aikana.

Tätä varten tarvitaan kiireellisesti digitalisaation mahdollistamia uusia liiketoimintamalleja, joilla voidaan nopeuttaa kiertoa ja edistää talouden muuttamista aineettomaksi, mikä vähentää Euroopan riippuvuutta perusraaka-aineista.

Siirtymä tarjoaa tilaisuuden laajentaa kestävästi harjoitettua ja työpaikkoja luovaa taloudellista toimintaa. Vähäpäästöisille teknologioille sekä kestäville tuotteille ja palveluille on maailmanlaajuisesti valtava kysyntä. Myös kiertotalous tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia uusien toimintojen ja työpaikkojen luomiseen. Muutos on kuitenkin liian hidas ja epätasainen.

Lisäksi on olemassa hiilivuodon riski niin kauan kuin monet kansainväliset kumppanit eivät ole yhtä kunnianhimoisia kuin omia ilmastotavoitteitaan nostava EU. Tämä johtuu joko siitä, että tuotantoa siirrettäisiin EU:sta muihin maihin, joilla on vaatimattomammat päästövähennystavoitteet, tai siitä, että EU:n tuotteet korvattaisiin hiili-intensiivisemmällä tuonnilla. Jos tämä riski toteutuu, kokonaispäästöt eivät vähene. Sen vuoksi komissio harkitsee valituilla aloilla käyttöön otettavaa hiilidioksidipäästöjen tullimekanismia (tarkoituksena esittää ehdotus vuonna 2021).

Komissio hyväksyy maaliskuussa 2020 EU:n teollisuusstrategian. Sillä olisi vastattava vihreän ja digitaalisen muutokseen muodostamaan kaksinkertaiseen haasteeseen kaikilla asiaankuuluvilla politiikan aloilla. Euroopan on hyödynnettävä digitalisaation tarjoamat mahdollisuudet, koska digitalisaatio on yksi tärkeimmistä edellytyksistä vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttamiselle. Vahvemmat kiertotalouden arvoketjut ovat ratkaisevan tärkeitä vihreän ja kestävän EU:n teollisuuden kannalta, ja ne tarjoavat EU:lle kilpailuetuja ensimmäisenä hiilineutraaliuteen siirtyvänä toimijana. Hallinnointi- ja ohjausjärjestelmän olisi muututtava, sillä monet yritykset keskittyvät lyhyen aikavälin taloudelliseen tuottoon pitkän aikavälin kehityksen ja kestävyuden sijasta. On ehdottoman tärkeää edistää uusia yhteistyömuotoja teollisuuden kanssa sekä investointeja strategisiin arvoketjuihin. Eurooppalaisten arvoketjujen vahvistaminen on tärkeää globaalissa kontekstissa teollisuuden kilpailukyvyin ja strategisen riippumattomuuden parantamiseksi. Euroopan yhteistä etua koskevat hankkeet ovat yksi keskeisistä välineistä strategisten arvoketjujen tukemiseksi EU:n tasolla, mutta niiden ei pitäisi olla ainoita.

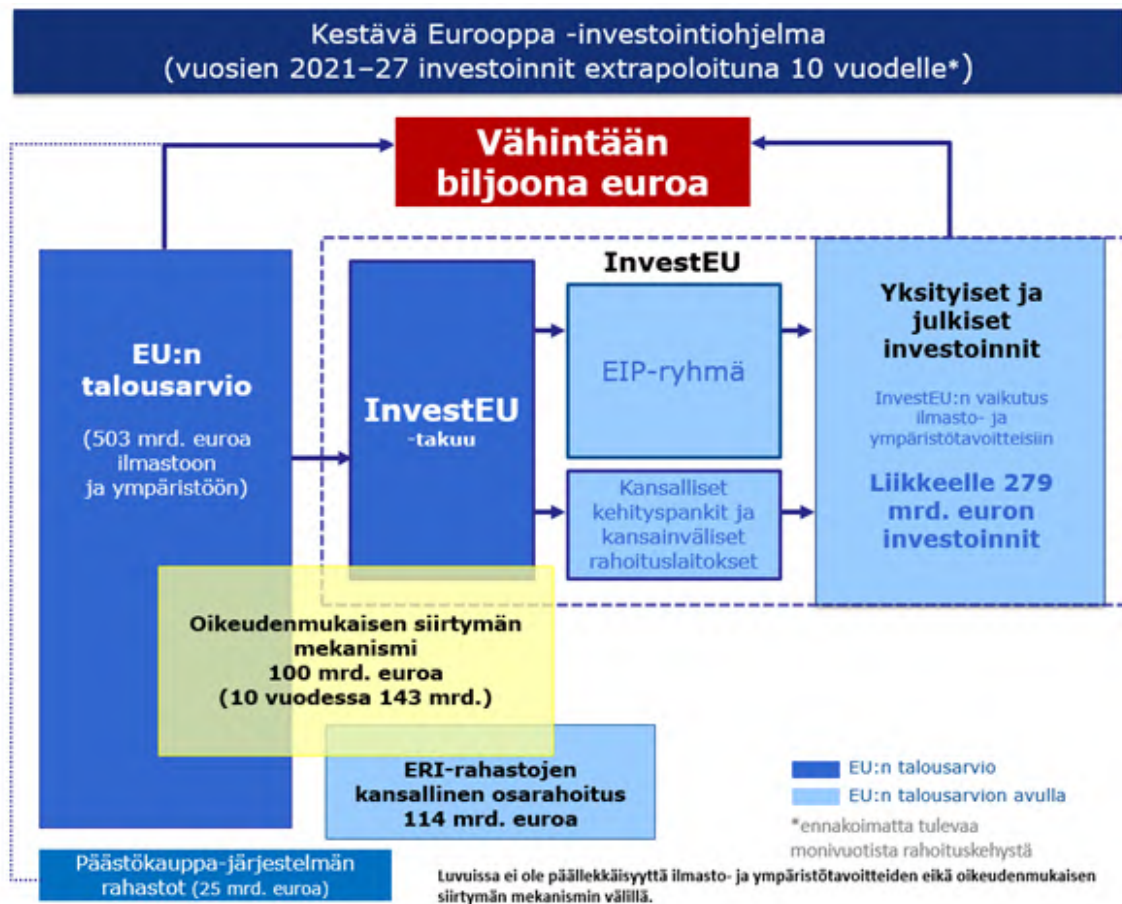
Energiaintensiiviset teollisuudenalat, kuten teräs-, kemikaali- ja sementtiteollisuus, ovat välttämättömiä Euroopan taloudelle, koska ne toimittavat raaka-ainetta moniin keskeisiin arvoketjuihin. Siksi niiden modernisointi ja irrottaminen hiilestä on äärimmäisen tärkeää. Energiaintensiivisiä teollisuudenaloja käsittelevän korkean tason työryhmän julkaisemat suositukset osoittavat, että kyseiset alat ovat sitoutuneet näihin tavoitteisiin¹. Niissä hahmotellaan toimia, jotka voisivat antaa oikeanlaisia markkinasignaaleja uusien investointien houkuttelemiseksi Eurooppaan, auttaa yrityksiä toteuttamaan kustannustehokkaita ratkaisuja kohti ilmastoneutraaliutta ja tarttumaan uusiin liiketoimintamahdollisuuksiin Euroopassa ja sen ulkopuolella. Suosituksissa korostetaan myös tarvetta varmistaa oikeudenmukainen siirtymä ja pohditaan tarvetta tarjota työntekijöille uutta osaamista ja auttaa näistä teollisuudenaloista riippuvaisia yhteisöjä selviytymään muutoksesta. Puhtaiden ja digitaalisten teknologioiden edellyttämien kestävien raaka-aineiden saannin varmistaminen on niin ikään strateginen kysymys vihreän kehityksen ohjelman toteuttamiseksi.

¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/IP_19_6353

Uusi kiertotalouden toimintasuunnitelma auttaa yhdessä elinkeinostrategian kanssa modernisoimaan EU:n talouden ja hyödyntämään kiertotalouden tarjoamia mahdollisuuksia niin paikallisesti kuin maailmanlaajuisestikin. Yksi uuden politiikkakehyksen keskeisistä tavoitteista on kannustaa kehittämään edelläkävijämarkkinoita ilmastoneutraaleille ja kiertotalouden mukaisille tuotteille EU:ssa ja laajemmalti sekä ohjata EU:n taloutta kohti arvon säilymisen maksimointia ja primääriresurssien käytön minimointia. Toimintasuunnitelmaan sisältyy "kestävien tuotteiden" politiikka, jolla varmistetaan, että tuotteiden suunnittelussa otetaan huomioon kestävyys ja kierto sekä ympäristö- ja sosiaalisten vaikutusten vähentäminen koko niiden elinkaaren ajan vertailukelpoisten ja todennettavissa olevien tietojen perusteella. Etusijalle asetetaan materiaalien vähentäminen ja uudelleenkäyttö ennen niiden kierrättämistä. Lisäksi suunnitelmalla edistetään uusia liiketoimintamalleja ja vahvistetaan vähimmäisvaatimukset, joiden avulla estetään ympäristölle haitallisten tuotteiden päätyminen EU:n markkinoille. Sillä vahvistetaan laajennettua tuottajan vastuuta.

Siirtyminen kestäväan ja ilmastoneutraaliin talouteen edellyttää kaikkialla Euroopassa huomattavia investointeja ja vahvoja politiikkatoimia kaikilla tasoilla. Nykyisten vuoden 2030 ilmasto- ja energiavoitteiden saavuttamisen arvioidaan edellyttävän 260 miljardin euron vuotuisia lisäinvestointeja, mikä on noin 1,5 % suhteessa vuoden 2018 BKT:hen. Nämä investoinnit edellyttävät julkisen ja yksityisen sektorin saamista mukaan. Komissio esitteli 14. tammikuuta Euroopan vihreän kehityksen investointiohjelman näiden investointitarpeiden täyttämiseksi (kaavio 1). Vähintään 25 % EU:n pitkän aikavälin talousarviosta olisi kohdennettava ilmastotoimiin, ja Euroopan ilmastopankkina toimiva Euroopan investointipankki tarjoaa lisätukea. Jotta yksityinen sektori voisi osallistua vihreään talouteen siirtymisen rahoittamiseen, komissio esittää vuonna 2020 kestäväan rahoitusta koskevan uudistetun strategian.

Kaavio 1. Kestävä Eurooppa -investointiohjelman rahoituselementit

Digitaalitekniikka on kriittinen edellytys vihreän kehityksen ohjelman kestävyystavoitteiden saavuttamiselle monilla eri aloilla. Komissio aikoo kartoittaa toimenpiteitä varmistamaan, että tekoälyn, 5G:n, lohkoketjun, pilvipalvelujen, reunalaskennan ja esineiden internetin kaltaisilla digitaalitekniikoilla voidaan nopeuttaa ilmastonmuutoksen hallitsemiseen, kiertotalouteen ja ympäristön suojeluun tähtäävien politiikkojen vaikutusta ja maksimoida se. Näillä tekniikoilla voidaan nopeuttaa uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön integrointia Euroopan energiamarkkinoille ja kannustaa asiakkaita säästämään energiaa. Digitalisaatio tarjoaa myös uusia mahdollisuuksia ilman ja veden pilaantumisen etäseurantaan sekä energian ja luonnonvarojen käytön seurantaan ja optimointiin. Eurooppa tarvitsee digitaalialan, jonka lähtökohtana on kestävyys. Äskettäin hyväksytty digitaalistrategia sisältää tähän liittyviä toimenpiteitä, joilla voidaan parantaa digitaalialan (ml. laajakaistaverkot ja datakeskukset) energiatehokkuutta ja noudattaa paremmin kiertotalouden periaatteita. Lisäksi komissio aikoo edellä mainitun kiertotaloutta koskevan toimintasuunnitelman yhteydessä kiinnittää erityistä huomiota elektroniikka-alaan, jolla se aikoo puuttua elektroniikkalaitteiden kiertoon liittyviin kiireellisesti korjattaviin puutteisiin.

Näin ollen kilpailukyvyistä vastaavia ministereitä pyydetään keskustelemaan ehdotetun Euroopan vihreän kehityksen ohjelman avainkohdista ja vaihtamaan näkemyksiä seuraavista kysymyksistä:

1. Miten EU:n ja jäsenvaltioiden politiikoilla olisi tuettava teollisuuden osallistumista vuoden 2050 ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamiseen? Tarvitaanko keskeisiä teollisuudenaloja varten erityisiä politiikkoja ja toimenpiteitä ilmastoneutraaliuden ja vihreän kehityksen ohjelmassa asetettujen muiden tavoitteiden saavuttamiseksi?
2. Missä määrin energiantensiivisiä teollisuudenaloja käsittelevän korkean tason työryhmän julkaisemat suositukset ovat johdonmukaisia ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen annettujen vastausten kanssa? Mitä toimia ja toimenpiteitä EU:n tasolla on toteutettava hiilivuodon riskin vähentämiseksi?
3. Miten digitalisaatio voi helpottaa ja nopeuttaa siirtymistä kiertotalouteen?
